

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

**INFORMACJA O SPOSOBIE ZŁOŻENIA
WNIOSKU O POWRÓT DZIECKA
UPROWADZONEGO ZA GRANICĘ
ORAZ WNIOSKU O KONTAKTY**

ochrona dziecka w myśl **KONWENCJI HASKIEJ**
z dnia 25 października 1980 r. dotyczącej
cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę

CO ZROBIĆ W PRZYPADKU, GDY DOSZŁO DO UPROWADZENIA LUB BEZPRAWNEGO ZATRZYMANIA DZIECKA

WNIOSEK O NAKAZANIE POWROTU DZIECKA

1. JAKI JEST PIERWSZY KROK?

W przypadku uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka należy niezwłocznie złożyć wniosek.

Niezmiernie istotne jest dochowanie wskazanego przez konwencję haską rocznego terminu na złożenie wniosku od chwili, gdy doszło do uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka. W przypadku przekroczenia tego terminu sąd rozpoznający sprawę może odmówić nakazania powrotu dziecka z uwagi na to, że przystosowało się ono do nowego miejsca pobytu.

2. W JAKIEJ FORMIE ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

Zalecane jest złożenie wniosku na proponowanych wzorach, które są dostępne na stronie:

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/formularze2>

Można skorzystać z interaktywnego formularza lub pobrać wniosek w formacie PDF. Wniosek jest gotowy do pobrania w różnych wersjach językowych. W przypadku uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka poza granice Polski, należy pamiętać o złożeniu wniosku w dwóch wersjach językowych: polskiej oraz kraju uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania.

Wg polskiej procedury wniosek może podpisać:

- wnioskodawca osobiście;
- ustanowiony przez niego pełnomocnik, gdy równocześnie dołączone jest pełnomocnictwo do występowania w niniejszym postępowaniu;
- jeśli wniosek dotyczy uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka za granicą, wówczas rekomendowane jest podpisanie wniosku przez wnioskodawcę osobiście.

3. CO POWINIEN ZAWIERAĆ WNIOSEK?

We wniosku dotyczącym uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka należy opisać:

- kiedy i w jakich okolicznościach doszło do uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania (podać datę, okoliczności);
- adres (jeżeli jest znany) gdzie przebywa dziecko, nr tel. komórkowego rodzica uprowadzającego. Cenne mogą być także dane z portali społecznościowych;
- w jaki sposób zorganizować powrót dziecka.

4. GDZIE NALEŻY ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

Wniosek dotyczący uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka można złożyć:

- za pośrednictwem polskiego organu centralnego. Wypełniony dokument należy podpisać i przesać pocztą na poniższy adres:

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Spraw Rodzinnych i Nietletnich
Wydział Międzynarodowych
Postępowañ Rodzinnych
Aleje Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

- za pośrednictwem zagranicznego organu centralnego;
- bezpośrednio do sądu miejsca uprowadzenia dziecka. W Polsce sprawami uprowadzeń zajmują się wybrane sądy okręgowe. Wykaz sądów właściwych do rozpoznania sprawy znajduje się na stronie: <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/mapa-sadow-specjalistycznych>

**POLSKI ORGAN CENTRALNY POMAGA
W ZŁOŻENIU WNIOSKU O NAKAZANIE
POWROTU DZIECKA. NIE JEST NATOMIAST
UPRAWNIONY DO KOMPLEKSOWEGO
DORADZTWA PRAWNEGO.**

**5. JAKIE DOKUMENTY NALEŻY DOŁĄCZYĆ
DO WNIOSKU?**

1) pełnomocnictwo dla polskiego organu centralnego - Ministra Sprawiedliwości z siedzibą w Warszawie, jak i dla zagranicznego organu centralnego, w którym dziecko uprowadzone bądź bezprawnie zatrzymane przebywa (wzory pełnomocnictw znajdują się na stronie: <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/formularze-do-pobrania>)

w niektórych formularzach jest już zawarta rubryka „pełnomocnictwo dla organu centralnego”;

2) akt urodzenia dziecka lub inny dokument pozwalający na ustalenie tożsamości dziecka;

3) dowody na okoliczność, że jest się uprawnionym do złożenia wniosku:

■ w przypadku małżeństwa: akt małżeństwa, akt urodzenia dziecka – najlepiej uzyskać wielojęzyczny akt stanu cywilnego;

■ w przypadku małżonków po rozwodzie: orzeczenia sądowe, np. wyrok rozwodowy wraz z informacjami dotyczącymi opieki nad dzieckiem, miejscem pobytu dziecka po rozwodzie etc.;

■ w przypadku nie-małżonków: akt urodzenia dziecka, orzeczenia sądu dotyczące opieki nad dzieckiem, władzy rodzicielskiej, etc.;

4) dowody zwykłego miejsca pobytu dziecka przed uprowadzeniem lub bezprawnym zatrzymaniem dziecka – wydane na wniosek wnioskodawcy, np. zaświadczenie ze szkoły, przedszkola, zaświadczenie o zameldowaniu, zaświadczenie od lekarza etc.;

5) zdjęcia dziecka i jeśli to możliwe rodzica uprowadzającego;

6) wszelkie inne przydatne dokumenty;

7) przepisy dotyczące ustawodawstwa (dołącza organ centralny składający wniosek).

Dokumenty powinny być przetłumaczone na język państwa uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania dziecka. Nie muszą to być tłumaczenia dokonane przez tłumaczy przysięgłych, ale powinny być to tłumaczenia zrozumiałe. Zasada: jeden dokument w języku polskim odpowiada jednemu dokumentowi w języku państwa uprowadzenia lub bezprawnego zatrzymania.

Dokumenty mogą być złożone w kopii, lecz w przypadku wezwania o ich okazanie przez sąd lub inny organ należy okazać oryginały.

**WNIOSEK, JAK I PEŁNOMOCNICTWO
DLA ORGANU CENTRALNEGO NALEŻY
ZŁOŻYĆ W ORYGINALE I PRZESŁAĆ POCZTĄ.**

Istnieje również możliwość zapewnienia rodzicowi, którego dziecko zostało uprowadzone lub bezprawnie zatrzymane prawa do kontaktów z dzieckiem. W takim przypadku rodzic, który nie może tego prawa realizować z uwagi na uprowadzenie lub bezprawne zatrzymanie, może do wniosku o powrót dziecka dołączyć wniosek o zabezpieczenie kontaktów z dzieckiem na czas trwania postępowania, wskazując sposób tych kontaktów. W tym przypadku sąd prowadzący sprawę o uprowadzenie zdecyduje, czy kontakty te zabezpieczy na czas trwania postępowania o nakazanie powrotu dziecka, czy też nie.

Postępowanie w sprawach o powrót dziecka powinno zakończyć się: przed sądem pierwszej instancji oraz przed sądem odwoławczym w terminie do 6 tygodni przed każdym z tych sądów.

**SPRAWY UPROWADZENIOWE ZAWSZE
ROZPOZNAJE SĄD PAŃSTWA, DO KTÓREGO
NASTĄPIŁO UPROWADZENIE DZIECKA.**

CO ZROBIĆ W PRZYPADKU, GDY ZACHODZI POTRZEBA FORMALNEGO UREGULOWANIA KONTAKTÓW Z DZIECKIEM W OPARCIU O ART. 21 KONWENCJI HASKIEJ

WNIOSEK O KONTAKTY Z DZIECKIEM

1. JAKI JEST PIERWSZY KROK?

W przypadku, gdy dziecko przebywa w innym kraju niż wnioskodawca, można złożyć wniosek o formalne uregulowanie kontaktów z dzieckiem na podstawie konwencji haskiej.

2. W JAKIEJ FORMIE ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

Zalecane jest złożenie wniosku na proponowanych wzorach, które są dostępne na stronie:

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/formularze2>

Wniosek należy złożyć w dwóch wersjach językowych: polskiej oraz kraju, gdzie dziecko przebywa. Tłumaczenia nie muszą być sporządzone przez tłumacza przysięgłego, ale muszą być czytelne i zrozumiałe.

3. CO POWINIEN ZAWIERAĆ WNIOSEK?

We wniosku dotyczącym kontaktów należy:

- wskazać adres, gdzie przebywa dziecko;
- podać wiek dziecka;
- opisać jak mają przebiegać kontakty z dzieckiem (podać sposób ich wykonywania);

4. GDZIE NALEŻY ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

Wniosek o ustalenie kontaktów może być kierowany:

- do organu centralnego – podobnie jak wniosek o nakazanie powrotu dziecka, bądź też
- bezpośrednio do sądu miejsca pobytu dziecka (nie jest to wniosek o wykonywanie kontaktów w oparciu o wydane uprzednio orzeczenie).

Dotyczy to sytuacji, gdy nie ma dotychczas w ogóle uregulowanych kontaktów lub gdy

orzeczenie wydane w państwie, w którym dziecko dotychczas przebywało jest niewykonalne.

5. KTO MOŻE ZŁOŻYĆ WNIOSEK?

- każdy, komu przysługuje prawo do opieki nad dzieckiem;
- osoba najbliższa dla dziecka (babcia, dziadek);

6. JAKIE DOKUMENTY NALEŻY DOŁĄCZYĆ DO WNIOSKU?

Podobnie, jak w przypadku złożenia wniosku o powrót dziecka należy dołączyć dokumenty wymienione w pkt 5 podpunkt: 1, 2, 3, 6 oraz jeśli są dowody wskazujące na uniemożliwienie realizacji kontaktów z dzieckiem.

7. KTO ROPOZNAJE WNIOSEK?

w przypadku ustalenia kontaktów z dzieckiem, które przebywa w innym kraju, wniosek o kontakty rozpoznaje sąd tego kraju, w którym dziecko przebywa. Sąd nie jest związany dotychczasowymi orzeczeniami i może te kontakty określić na nowo.

W SPRAWACH O USTALENIE KONTAKTÓW TERMIN ROZPOZNANIA SPRAWY MOŻE BYĆ ZNACZNIE DŁUŻSZY NIŻ W PRZYPADKU POSTĘPOWANIA O NAKAZANIE POWROTU DZIECKA. NIE OBOWIĄZUJE TU TERMIN 6 TYGODNI.

KOSZTY POSTĘPOWANIA

Złożenie wniosku do organu centralnego nie podlega żadnej opłacie. Strony postępowania mogą jednak zostać obciążone kosztami sądowymi, kosztami pełnomocnika strony, kosztami mediacji, o ile nie zostaną z kosztów tych zwolnione.

1. WNIOSK O ZWOLNIENIE Z KOSZTÓW I USTANOWIENIE PEŁNOMOCNIKA

Gdy strony nie stać na poniesienie kosztów, jak również kosztów ustanowienia pełnomocnika w sprawie, może ona złożyć stosowny wniosek o zwolnienie z kosztów postępowania i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W tym zakresie każde z Państw sygnatariuszy Konwencji posiada własne regulacje.

2. PEŁNOMOCNIK

W postępowaniu o nakazanie powrotu dziecka przed sądem w Polsce każda strona musi mieć

pełnomocnika (istnieje tzw. „przymus adwokacki”). Jeśli strona nie ustanowiła sama pełnomocnika z wyboru, wówczas sąd wyznaczy jej pełnomocnika z urzędu.

W przypadku innych krajów kwestia pełnomocnika jest regulowana przez przepisy danego państwa.

3. TŁUMACZ

Podczas rozprawy sądy zapewniają udział tłumaczy stronom bez znajomości języka urzędowego danego państwa, przed którym toczy się postępowanie.

ORGANY CENTRALNE NIE BIORĄ UDZIAŁU W ROZPRAWIE. MOGĄ NATOMIAST SŁUżyć POMOCĄ W UZYSKANIU ZASTĘPSTWA PROCESOWEGO PRZED SĄDEM ORAZ W NIEKTÓRYCH KRAJACH W PRZEPROWADZENIU MEDIACJI.

MEDIACJA

Mediacja o charakterze transgranicznym jest postępowaniem prowadzonym przez mediatora, w przypadku, gdy strony mają miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w różnych państwach. Istotnym atutem mediatora jest znajomość języków obydwu stron lub wspólnego języka stron (jeżeli taki istnieje). W toku mediacji możliwy jest udział tłumacza, który umożliwi swobodną komunikację i zrozumienie specjalistycznej terminologii. Ta forma rozwiązywania konfliktów staje się w wielu krajach coraz bardziej popularna.

DO UGODOWEGO ROZWIĄZANIA SPORU ZACHĘCAJĄ WSZYSTKIE ORGANY CENTRALNE, DZIAŁAJĄC W TYM ZAKRESIE ZGODNIE Z ART. 10 KONWENCJI HASKIEJ.

Odnosnie mediacji w sprawach transgranicznych zapraszamy do zapoznania się ze stroną internetową: <https://www.mediacja.gov.pl> lub <https://crossbordermediator.eu/home/country/poland#countries> Mediatorów prowadzących mediacje transgraniczne należy szukać na listach stałych mediatorów prowadzonych przez prezesów Sądów Okręgowych. Listy te dostępne

są w budynkach sądów oraz na ich stronach internetowych. Jednym z ośrodków mediacyjnych, świadczących mediacje transgraniczne jest Polskie Centrum Mediacji (PCM) z główną siedzibą w Warszawie. Jego ośrodki zamiejscowe znajdują się na terenie całej Polski. Listę mediatorów PCM, posiadających odpowiednie kwalifikacje i przygotowanie do tego rodzaju mediacji, można znaleźć na stronach internetowych centrum oraz poszczególnych ośrodków. Doświadczenie w obszarze prowadzenia mediacji z elementami międzynarodowymi ma także ośrodek www.mediatorzy.pl, który uczestniczy w projekcie mediacji międzykulturowych International Mediation Alliance. Ponadto jest partnerem kontaktowym organizacji MiKK e.v. (Mediation bei internationalen Kindschaftskonflikten) – stowarzyszenia specjalizującego się w pomocy i pośredniczeniu w konfliktach międzynarodowych dotyczących opieki nad dziećmi. Mediatora, zajmującego się mediacją transgraniczną można znaleźć na listach (uwzględniając umiejętności językowe i specjalizację), publikowanych na stronach internetowych wielu organizacji międzynarodowych, np. wspomnianego wyżej MiKK e.v <https://www.mikk-ev.de/informationen/informationen/>